

РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ СІМЕЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

У статті розроблено механізм підвищення якості сімейної освіти в Україні. Охарактеризовано сучасний стан сімейної освіти та сформульовані рекомендації щодо вдосконалення її якості. Розкрито необхідність удосконалення фінансування освіти на основі поєднання державних і приватних ресурсів. Наведені практики поєднання ринкових і державних механізмів регулювання. Визначено, що напрями і динаміка розвитку системи освіти у кожній країні визначаються державною регуляторною політикою, конкретними пріоритетами і цілями, які повинні бути пов'язані з освітою в сім'ї.

Ключові слова: освіта, сімейна освіта, якість освітніх послуг, освітні послуги, система освіти в Україні.

Постановка проблеми. Сучасні тенденції світового суспільного розвитку, такі, як інтенсивна зміна традиційних моделей навчання, створення альтернативних навчальних закладів, а також орієнтація української освітньої політики на інтеграцію в європейський освітній простір, демократизація та вільний вибір програм навчання й освіти, створення системи безперервної освіти, її гуманізація, гуманітаризація, інформатизація і комп'ютеризація набувають надзвичайної актуальності.

Аналіз останніх публікацій. Звісно, існує безліч наукових освітнянських розробок у педагогічній науці. Так, теоретико-методичні основи позашкільної освіти досліджували й розробляли у своїх педагогічних працях Л. Балясна, О. Биковська, В. Вербицький, Б. Кобзар, Г. Ковганич, М. Коваль, О. Литовченко, В. Мадзігон, І. Мельникова, Г. Пустовіт, О. Семенов, А. Сиротенко, Т. Сущенко та ін.

Значення і роль інформації в освіті постмодерного «суспільства знань» досліджені у працях З. Баумана, Д. Белла, П. Друкера, А. Турена, Е. Тоффлера, В. Колесова, Л. Мікешіної, А. Ракитова.

Проблема трансформацій просторовості інформаційного суспільства розглянута у роботах А. Гальчинського, Л. Мяснікової, Н. Носова, В. Розіна, С. Хоружого.

Дослідженням ринку освіти займалися такі відомі вчені-економісти, як О. Мартякова, С. Снігова, А. Румянцев, В. Шевчук, С. Благодетєлева-Вовк та інші.

Невирішені частини проблеми. Освіта як процес і результат оволодіння системою знань, пізнавальних умінь і навичок, а також формування на їхній основі світогляду, моральних і інших якостей особистості різнобічно й історично різнопланово досліджувалась у науці (табл.1).

Однак, спостерігається явна недостатність науково-теоретичних узагальнень, необхідність подальшої розробки науково-методичних елементів, спрямованих на практичне вирішення завдань підвищення якості сімейної освіти в сучасних умовах.

Таблиця 1.

Дослідження проблем освіти за історичними періодами розвитку людства

<i>Історичний період</i>	<i>Вчені, що досліджували проблем освіти</i>
<i>Філософський погляд на освіту</i>	
Давня Греція	Аристотель, Платон, Сократ
Давній Рим	Сенека, Цицерон
Середньовіччя	П'єр Абеляр, Фома Аквінський
Відродження (гуманізм)	У. фон Гутн, М. Монтень, Е. Роттердамський
Епоха Просвітлення	Д. Лок, В. фон Гумбольдт
Класична німецька філософія	І. Кант, А. Шопенгауер, І.Г. Фіхте, Г.В.Ф. Гегель
Сучасність	Х. Арендт, Х. Ортега-і-Гасет, М. Полані, М. Хайдегер, К. Ясперс, М. Вебер, Е. Дюркгейм, Д. Д'юї, Г. Спенсер, Ф. Кумбс
<i>Дослідження проблем освіти в економічній теорії</i>	
Історичні корені дослідження освіти	У. Петі, А. Сміт
Участь освіти у формуванні вартості робочої сили	К. Маркс
Неокласицизм: концепції людського капіталу	Г. Бекер, Дж. Мінсер, Т. Шульц
Неокласицизм: виробнича функція освіти	У. Дойл, Д. Монк, Дж. Феріс
Інституціоналізм	Д. Норт, Т. Веблен, П. Дракер, Ф. Тейлор
Сучасність (теорія знання)	П.Девід, Г. Саймон, Д. Форє

На сьогодні можна виділити такі проблемні аспекти досліджень:

1) Комплексність та масштабність освіти як суспільного феномену неминуче призводить до фрагментування її дослідження; аналіз виключно різних сторін об'єкту без усвідомлення внутрішніх взаємозв'язків та діалектики не призводить до досягнення його як цілісності. Через це в сучасних умовах особлива роль має бути відведена спробам гармонізації досліджень у сфері освіти та пошуку шляхів цілісного теоретичного відтворення освіти як комплексної суспільної категорії.

2) У світі відбуваються інформаційні, соціальні та інші зміни, які піднімають освіту на новий рівень і вимагають адекватних змін у системі її організації. Трансформація освіти призводить до її кризи, сутність якої полягає в невідповідності освітніх систем перспективам цивілізаційного розвитку. Подолання цієї кризи можливе за рахунок створення інноваційно відкритої, індивідуально орієнтованої освіти, моделі якої були б пристосовані до сучасного суспільства.

3) *Віртуалізація освіти може приводити до виникнення позатериторіальних центрів продукування знань, осередків теоретично-творчого мислення, що змінюватиме систему ціннісних орієнтацій. Отож, саме в цей час людство повинно бути готовим для навчання «суспільства Інтернету».*

4) Сьогодні все більший розвиток отримує сімейна освіта. В сучасній науці, зокрема, в наукових працях з економіки, сімейна освіта практично не розглядається. Крім того, як свідчить проведене в результаті досліджування опитування, більшість респондентів вважають традиційну освіту окремою ланкою освітнього процесу і взагалі не пов'язують традиційну (шкільну) освіту з сімейною. Майже в усіх країнах світу набувають поширення такі форми сімейної освіти, як хоумскулінг та анскулінг, які

призводять до низки питань у багатьох українських респондентів. Отож, доконче потрібна сімейна освітня грамотність для батьків та суспільства взагалі.

Метою дослідження є розробка механізму підвищення якості сімейної освіти в Україні.

Результати дослідження. У процесі даного дослідження було проведено опитування й отримано наступні результати:

1) учні традиційних шкіл у більшості випадків (75 %) не бачать практичного застосування отриманим знанням; наголошують на відсутності механізму вибору професії (діти схильні обирати професію за улюбленим предметом у школі, улюблений предмет ототожнювати з улюбленим вчителем); діти хочуть нових знань і бажають урізноманітнити процес їх отримання в школі;

2) батьки вважають, що знань традиційна школа надає набагато менше, ніж за часів СРСР, але діти перевантажені підготовкою до ДПА та ЗНО; діти живуть в іншому інформаційному середовищі, яке є комфортним для них та не дуже комфортним для вчителів; є певні труднощі з логістикою додаткової освіти у великих містах (дитина їздить на додаткові заняття в інший кінець міста);

3) з точки зору вчителів великою проблемою є низький рівень заробітної плати, і, як наслідок, мотивації; велика кількість паперів та бюрократичних процедур, що гальмує якісну підготовку до уроків.

Під час руйнування стереотипів, зміни підходів як до методів наукового пізнання, так і знання в цілому, неможливо сприймати світ як єдину цілісну систему, а функціонування її складових частин – як чітку реалізацію соціального замовлення. Безсумнівним є постійне поширення нових ідей і альтернативного характеру знання, які створили можливості нових форм працевлаштування і життєвих можливостей. Знання і, як наслідок, зміст освіти випробували поступову трансформацію в засіб обміну, тобто товар. Власне освіта стає свого роду об'єктом ринкового обміну. Знання стає відокремленим від людини, її особистої заангажованості в процес продукування. Сьогодні існує розрив, який привів до існування двох окремих ринків: одного для знань, іншого – для тих, хто ними володіє.

Супроводжуючи та перетворюючи життя людини, освіта постає однією з головних системних ознак суспільства, інтелекту і творчості в просторі стрімкого зростання інфотехносфери.

Поєднання цих елементів актуалізує наукове завдання дослідження інформатизації, віртуалізації і технологізації освіти в контексті становлення інфогнозису та осмислення інновації як умови розвитку креативної особистості [1]. Формування «суспільства Інтернету» веде до прискорення розвитку інтелектуального процесу. Адже можливості отримувати і обмінюватися інформацією вирости в багато разів. У результаті різко інтенсифікувалася інтелектуальна взаємодія між індивідами, що перебувають у різних регіонах земної кулі. Це обумовило більш сприятливі умови для креативної діяльності, розвитку науки і техніки, тобто інфотехносфери.

Отож, існування мережі закладів альтернативної освіти є підтвердженням необхідності реформування системи освіти.

Кількість предметів, які цікавлять науку, обмежена лише її парадигмою. Якщо ж виходити з теорії парадигм, то альтернативна наука - це зовсім не альтернатива науці, а лише альтернатива тому підходу, який на цей момент часу в науці за якимись

певними причинами переважає. І це не означає, що такі підходи є аномальними, вони просто інші. Так само, й альтернативна школа використовує інші методи навчання [2-7], які не є традиційними для загальноосвітніх закладів. Отже, перша ознака, за якою альтернативна освіта відрізняється від традиційної, - це застосування авторських методів та методик навчання.

Друга ознака: в альтернативних школах чільне місце у переліку форм навчання займає саме ігрова діяльність. Вчитель повинен установити характер і кінцеву мету запропонованої гри, яка б розвивала певний вид діяльності. На кожному рівні розвитку учні повинні вміти спостерігати, осмислювати, уявляти, тренувати пам'ять, розробляти певні проекти та запроваджувати їх у дію. Простір, час, ситуативність — все організовується для того, щоб дитина діяла. Школа пропонує їй такий спосіб життя, який відповідає біологічним, емоційним, інтелектуальним потребам і дозволяє знайти своє місце у будь-якому шкільному середовищі. Клас і школа повинні бути облаштовані таким чином, щоб дозволити дітям численні дії, передбачені педагогікою цього рівня. Обладнання (інструменти, картини, книги тощо) повинне відповідати розміру і баченню речей дитиною. Клас — це місце, де вона може вільно почуватися та отримувати задоволення від оточення. Усі складники цього оточення повинні відповідати поставленій меті, адже не лише матеріальний достаток та оснащення є підґрунтям педагогічного успіху. Наприклад, школа-парк чи освітній парк відкритих студій – це вільні освітні простори, де учні різного віку навчаються за власним бажанням та без обмежень у часі.

Третя ознака: в альтернативних школах широко застосовується бриколаж. Цей термін набув поширення в освітній теорії і практиці за останні роки й вживається для позначення певної освітньої стратегії. Він пов'язаний з передачею прихованих (альтернативних) культурних кодів, поширення яких активізує окремих людей і суспільство в цілому. Чеський дослідник С. Губик, який вважає бриколаж джерелом альтернативної освіти, вважає бриколаж процесом розшифрування прихованих культурних кодів, які, зазнавши відповідне зовнішнє втручання, перетворюються на альтернативний освітній процес і можуть ініціювати бажані імпульси до соціальної та культурної мобілізації особистості, суспільства, регіону [8]. Бриколаж базується на двох взаємопов'язаних принципах, визначених К. Леві-Стросом і Ж. Деріда [9]. Бриколаж передбачає: по-перше, дивергенцію; по-друге, використання будь-яких речей за різним призначенням; по-третє, у бриколажі інструментом є не термін, а знак. Четверте – запам'ятовування здійснюється через реконструкцію. П'яте – центральне місце займає не система, а гра. Шосте – окремі ігрові елементи стають ритуалом.

Четверта ознака: традиційна школа не може приділяти багато уваги тим дітям, які цього **дуже** потребують – це неформатні альтернативні особистості, для яких найкращим вирішенням питання освіти є індивідуалізованість підходу до кожного окремого випадку. Для кожної альтернативної дитини необхідно добирати методи навчання, спираючись на її потреби, психологічні та фізіологічні характеристики. Зараз у світі загалом і в Україні зокрема простежується зростання уваги до індивідуальної освіти дітей. Універсалізація програм є тою слабкою ланкою, де починає створюватися феномен, який в психології називають «дискримінацією обдарованої дитини». За принципом індивідуального підходу для кожного учня функціонують,

наприклад, всесвітньо відомі математична School of One та школа Big Picture, яка була створена декількома ентузіастами, а в 2015 році відкрила 90 шкіл у всьому світі.

Індивідуальний підхід найкраще реалізується через домашнє навчання.

Аналіз літератури [1-7] дозволив виявити, що сьогодні існує ототожнення сімейної освіти та домашнього навчання. Сімейна освіта не являє собою навчання вдома, хоча така форма сімейної освіти існує, але це – тільки одна з декількох форм. Варто зазначити, що й основи успішності вищої освіти також закладаються в системі сімейної освіти. На наш погляд, сімейна освіта – це система формування основних життєвих орієнтирів людини, її мислення, особистісних переваг, поглядів, переконань та позицій, в якій активним учасником є сім'я, що визначає цілі, завдання й зміст освітнього процесу, приймає рішення свідомо, враховуючи думку дитини, а батьки мають міцний зв'язок з дитиною на протязі всього навчання.

У сім'ї батьки будують свою освітньо-виховну систему. Така система формується на основі особистого досвіду батьків, отриманих у своїх родин, збагаченого прочитаною літературою і порадами консультантів – вихователів, учителів, психологів. По своїй суті будь-яка система сімейної освіти є не що інше, як прояв суб'єктивності батьків у її розумінні і реалізації. Від системи сімейної освіти багато в чому залежить, якою дитина виросте, які цінності, норми і правила будуть передані. Під впливом батьків формуються основи соціальності людини, становлення її як особистості.

Термінами homeschooling (home school, home education або home learning) називають навчання дітей вдома, здебільшого силами батьків. У хоумскулінгу існує безліч філософій, методик, стилів навчання, однак, в межах цього дослідження зосередимось на найпоширеніших з них (рис. 1).

Розглянемо виділені в межах цього дослідження форми більш детально. Домашня школа спирається на традиційний (The Traditional Approach) або структурований підхід (The Structured Approach), у будь-якому випадку домашня школа найбільш близька за своєю філософією до традиційної школи (використовуються шкільні підручники, є домашні завдання та атестації, тобто у навчанні сім'я прямує за встановленою шкільною програмою. Систему дистанційної освіти в нашій країні досить жваво стали застосовувати в період вимушеного карантину.

До того ж, немає сьогодні, мабуть, такого мешканця України, хто не чув би про ЄШКО. Зонтичні школи створюються державними чи приватними школами; це альтернативні програми, які допомагають хоумскул-сім'ям виконувати встановлені державою освітні стандарти. Класична освіта базується на традиційній для Західної культури філософії освіти та передбачає викладання трівіуму (граматика, логіка, риторика) та квадрівіуму (астрономія, алгебра, геометрія, музика) на наступному рівні. Освіта за методами Мейсон, Монтесорі, Вальдорф дуже поширена сьогодні, і про ці методи можна писати окремі наукові праці, отож, якщо коротко, то метод Шарлотти Мейсон є десь посередині між класичною освітою та анскулінгом. Метод Марії Монтесорі ґрунтується на спостереженні за дитиною та створенні середовища, що розвиває; девізом методу є «самовиховання, самоосвіта, саморозвиток». Вальдорфська освіта орієнтується на духовні потреби кожної вікової категорії; заснована на принципі «вчитель важливіший за предмет, який викладає»; спирається на традиції усної народної творчості та художньо-естетичне виховання. Unit study являє собою такий підхід до навчання, коли вивчення більшості предметів ґрунтується

навколо однієї теми. Навчання юнітами з легкістю підлаштовується під різні рівні підготовки дітей та дозволяє одночасно навчати дітей різного віку, що особливо актуально, коли в родині є декілька різновікових дітей. Школа в коробці передбачає придбання (розробку) батьками підручників, робочих зошитів, інструкцій, хрестоматій, наборів для малювання, рукоділля та проведення експериментів.

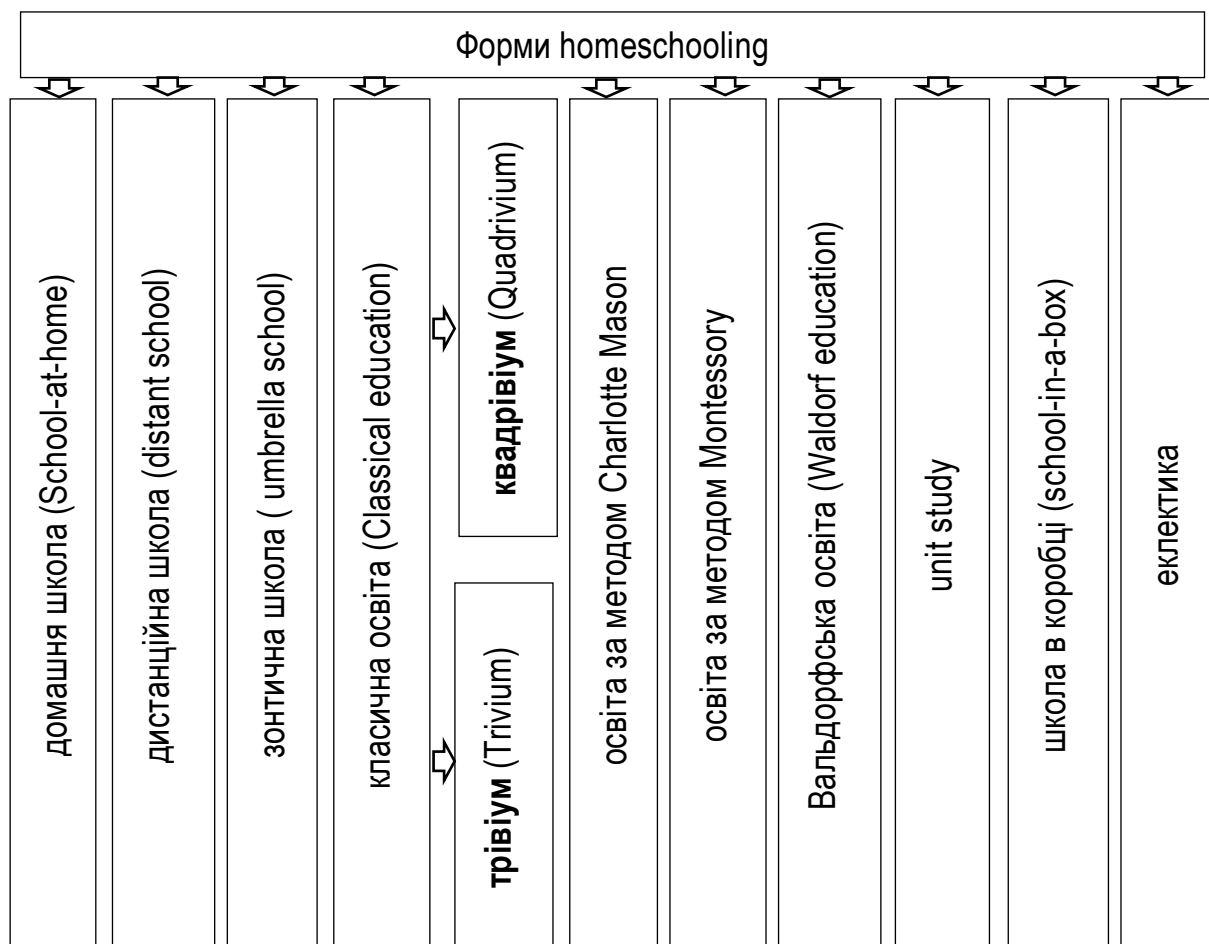

Рис. 1. Основні форми homeschooling, найпоширеніші в світі

Джерело: розроблено автором на основі власних досліджень.

Згідно з проведеним у процесі дослідження опитуванням 12 батьків хоумскулерів отримані наступні висновки відносно причин переведу дітей на домашню форму навчання (табл. 2).

В таблиці на перетині причин та балів наведено кількість відповідних відповідей батьків. Основними причинами серед відповідей даних респондентів є необхідність врахування психологічних та фізичних особливостей розвитку дитини, створення навчального середовища, що максимізує можливості розвитку дитини та формування гнучкого графіку.

Якщо розглянути досвід домашнього навчання у світі, можна спостерігати наступне: домашня освіта набирає все більшої популярності у США, Канаді, Франції, Росії, Україні. Якщо у 1994 році дітей, які отримували освіту в індивідуальному порядку, в усьому світі було лише 345 тисяч, то в 2001 році - біля мільйона, зараз – практично 5 млн. осіб. Беручи свій початок у маленьких громадах 80-х, домашня освіта швидко здобула популярність у 90-х роках ХХ століття [10].

Таблиця 2.

**Найпоширеніші причини переходу на домашню форму навчання
(за результатами опитування батьків)**

Причини	Кількість балів				
	1	2	3	4	5
Надати дитині більш якісну освіту, передати певні духовні та моральні цінності	2	2	4	2	2
Врахувати психологічні та фізичні особливості розвитку дитини			5	4	3
Визволити від негативного впливу однокласників (насильства) у традиційній школі	10			1	1
Створити навчальне середовище для дитини, в якому вона зможе максимально реалізувати свої можливості розвитку		1	3	5	3
Сформувати гнучкий графік / парне навчання дітей		9			3

Джерело: складено та розраховано автором.

Термін *unschooling* було введено у 1977 р. педагогом Джоном Холтом. Це філософія і практика освіти дітей без відриву від сім'ї через природний життєвий досвід дітей без будь-яких систематичних індивідуальних або колективних занять з вчителями або особами, що їх замінюють, і без заздалегідь спланованої програми навчання. Завдяки діто-центрованості анскулінг ще називають природнім навчанням (*natural learning*) або навчанням за інтересами дитини (*child-led education, interest-led education*). Існує також радикальний анскулінг без підручників та деяких шкільних предметів, при якому діти, як правило, отримують атестат екстерном.

Основна думка анскулінга полягає в тому, що допитливість притаманна всім дітям і вони хочуть навчатися, тому для навчання існує набагато більше можливостей, ніж передбачає традиційна шкільна система.

До того ж, існують певні відмінності у розвитку дітей та різні стилі навчання, оскільки діти по-різному запам'ятовують інформацію. Акцент робиться також на те, що головне – навчити тому, як навчатися, а не вивчити певний предмет. Отож, якщо дитині допомогти полюбити процес навчання, діти будуть завжди в змозі пізнати все необхідне, коли їм це знадобиться. Філософія анскулінгу передбачає використання в навчанні реальних ситуацій та побудову навчання дітей на тих інтересах, які виникають в них на певний момент часу. Слід зауважити, що якщо школа не має примусового характеру і заснована на етиці співпраці, вона може відповідати філософії анскулінгу (наприклад, модель шкіл Садбері).

Не слід ототожнювати такі поняття, як анскулінг, нонскулінг та дескулінг. Нонскулінг є деяким радикальним явищем, коли сім'я взагалі не втручається у процес навчання дитини, яка може сидіти по 10-12 годин за комп'ютерними іграми чи переглядом кінофільмів. Дескулінг є процесом відходження від традиційної школи та полягає в комплексі зусиль сім'ї на пошук оптимальних методів і засобів навчання.

Під час дослідження було проведено опитування «Чи може дитина отримувати освіту в сім'ї, не відвідуючи школу?», в якому приймали участь 100 осіб, сегментованих на 3 групи.

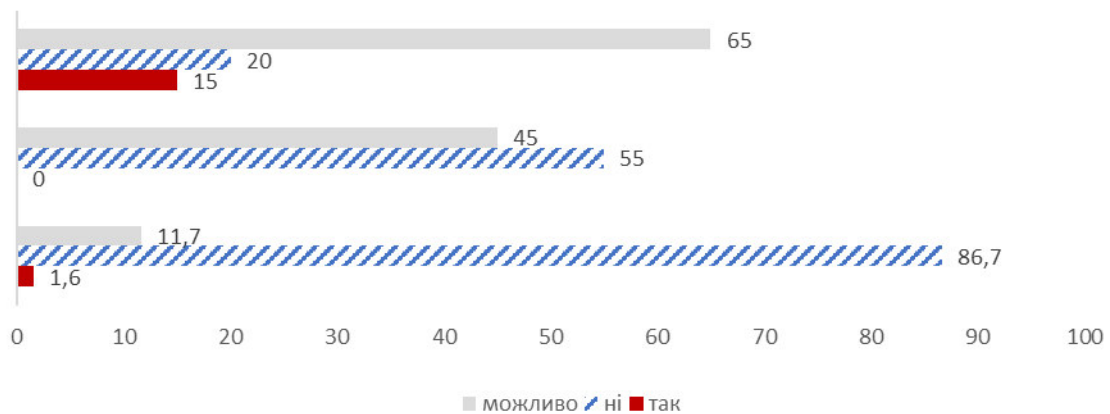

Рис. 3. Результати опитування респондентів «Чи може дитина отримувати освіту в сім'ї, не відвідуючи школу?», у % до загальної кількості респондентів по кожній групі
Джерело: складено та розраховано автором.

I група - 20 батьків однієї дитини дошкільного віку; II група - 20 батьків дитини-школяра (або декількох дітей шкільного віку); III група - 60 осіб – студенти українських вишів та школярі традиційних українських шкіл. Результати опитування наведено на рис. 3. Так, тільки 1,6 % студентів і школярів вважають, що освіта без школи можлива; 11,7 % з них припускають таку можливість і 86,7 % впевнені, що це неможливо. Серед батьків однієї дитини дошкільного віку практично половина з них (45 %) вважає таку освіту можливою і 55 % - однозначно впевнені, що традиційна освіта в школі набагато більше дає дитині, ніж освіта в сім'ї. Результат змінюється в наступній групі респондентів – батьків, що мають одну і більше дітей, а дитина навчається в традиційній школі. 20 % з них вважають освіту в сім'ї без школи неможливою; 65 % - цілком можливою та 15 % впевнені, що освіта в сім'ї рівноцінна або краща за традиційну шкільну. Таким чином, можна зробити висновок, що ті особи, які вже є батьками школярів, не зовсім задоволені організацією процесу навчання їх дітей або результатом навчання (мова йде не про оцінки, яких взагалі немає в альтернативних школах, наприклад).

Дослідження проблем сім'ї та сімейного виховання також показують, що батьки все більше потребують допомоги спеціалістів. Консультації та рекомендації потрібні не тільки батькам дітей групи ризику чи проблемним сім'ям – вони необхідні кожній родині на певному етапі її розвитку в силу внутрішніх потреб та зростаючих вимог суспільства до родини як соціального інституту. У кінцевому рахунку йдеться про право дитини на таких батьків, які здатні забезпечити їй всебічний розвиток та добробут. У такому вигляді виховання батьків складає частину соціальної політики сучасного суспільства.

Отже, для підвищення якості освіти необхідна низка заходів, яку для зручності розподілимо на окремі рівні (рис. 4).

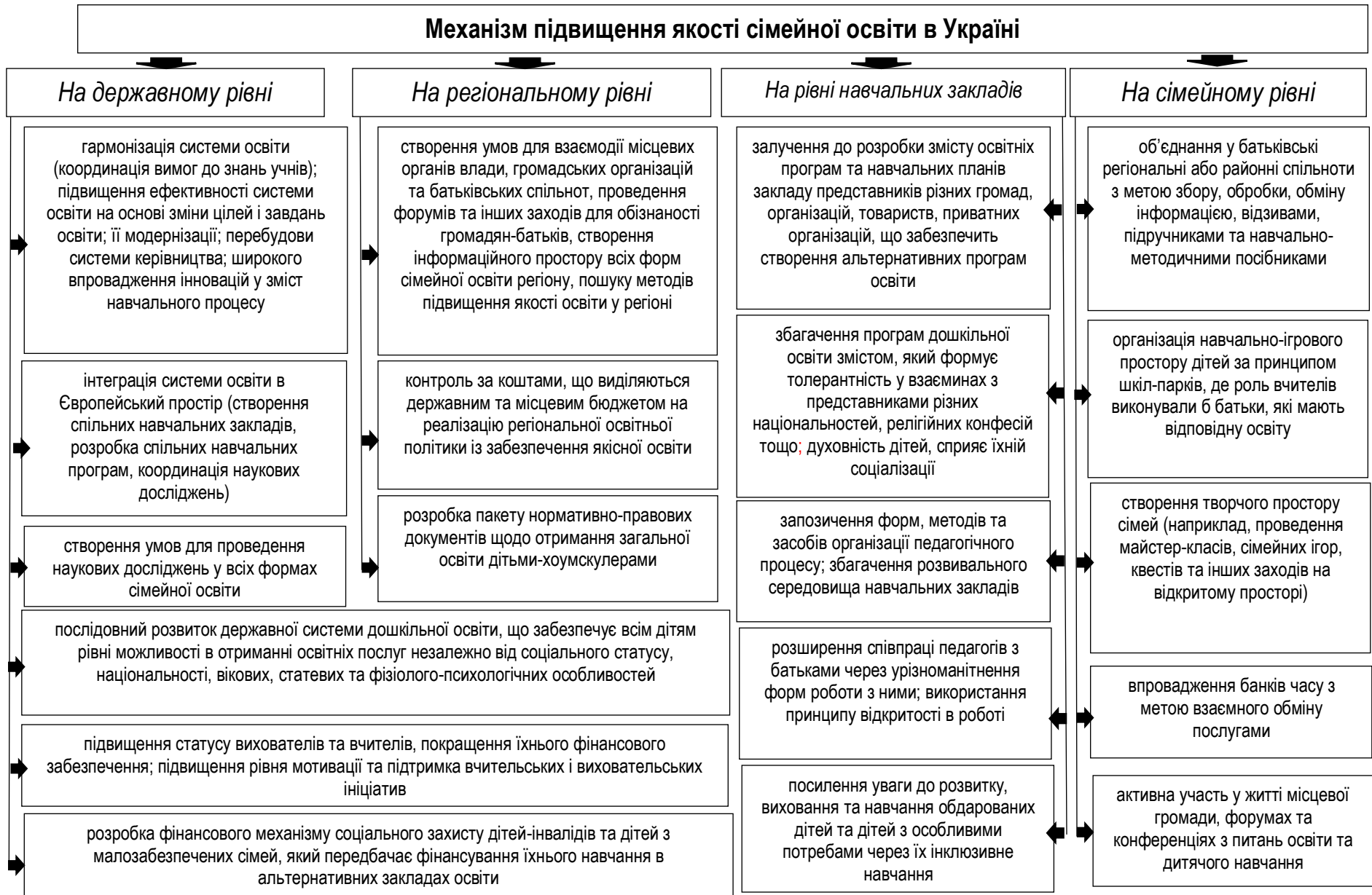

Рис. 4. Механізм підвищення якості сімейної освіти в Україні

Висновки. Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів організації сімейної освіти, але воно є певною спробою розпочати низку розробок в галузі дослідження ринку сімейної освіти; форм сімейної освіти, хоумскулінгу та анскулінгу; ринку альтернативних, і, зокрема, демократичних шкіл тощо. Наведений комплекс заходів за державним, регіональним, сімейним та рівнем закладів освіти допоможе чітко сфокусуватися на нормативно-правових, економічних, технологічних та соціальних пріоритетах. І першими кроками на шляху до підвищення якості сімейної освіти в Україні можуть стати дерегуляція освіти (державний рівень), створення депозитарію ідей та проектів (регіональний рівень), і, головне – ініціація активної взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу (сімейний рівень).

Література.

1. Єлісеєва О. К. Оцінка якості розвитку освітніх послуг в Україні / О.К. Єлісеєва, Т.В. Тарасенко // *Бізнесінформ*. – 2012. - №5. – С.241-245.
2. Ловінська Л. Г. Визначення вартості освітніх послуг / Л.Г. Ловінська // *Фінанси України*. – 2017. - №2. – С. 12-26.
3. Малюкіна А.О. Обґрунтування особливостей ринку освітніх послуг / А.О. Малюкіна // *Технологический аудит и резервы производства* —2014. - № 4/2(18). – С. 36-39.
4. Ольшанцева Т.О. Прогнозування тенденцій розвитку ринку освітніх послуг України / Т.О. Ольшанцева, І.Г. Брітченко // *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. – 2013. - №3(23). – С.146-151.
5. Семчук Ж.В. Інструментарій соціально-економічного розвитку освітніх послуг підприємств в умовах підвищеного ризику в системі забезпечення високого рівня життя / Ж.В. Семчук // *Проблеми економіки*. – 2016. - №2. – С. 117-122.
6. Титарь О.А. Фактори формування інституціональної специфіки освітньої сфери України / О.А. Титарь // *Економічний простір: Збірка наукових праць, Дніпропетровськ, ПДАБА, 2009*. – Випуск 25. – С. 305-316.
7. Про загальну середню освіту: Закон України. - № 1114-VIII. – зі змінами від 19.04.2016 // *Відомості Верховної Ради України*. - № 22. – 2016.
8. Hubík, S. Mass Bricolage as a Source of Alternative Education / Stanislav Hubík // *Czech Sociological Review*. – 1997. № 1. – P. 57 – 71.
9. Levi-Strauss, C. *The Savage Mind* / Claude Lévi Strauss. – London: Weidenfeld and Nicolson, 1968. – p. 53.
10. Єсьман І. В. Педагогічна освіта батьків як складова науки про сімейне виховання / І. В. Єсьман // *Педагогічний альманах*. – вип. 21. – 2014. – С. 32-36.

References.

1. Yelisyeyeva, O. K., & Tarasenko T.V. (2012). Otsinka yakosti rozvytku osvitnikh posluh v Ukrayini [Assessment of the quality of development of educational services in Ukraine]. *Biznesinform*, 5, 241-245 [in Ukrainian].
2. Lovins'ka L.H. (2017). Vyznachennya vartosti osvitnikh posluh [Determination of the Value of Educational Services]. *Finansy Ukrayiny*, 2, 12-26 [in Ukrainian].
3. Malyukina A.O. (2014). Obhruntuvannya osoblyvostey rynku osvitnikh posluh [Justification of the peculiarities of the market of educational services]. *Tekhnolohycheskyy audyt y rezervy proyzvodstva*, 4(2), 36-39 [in Ukrainian].
4. Ol'shantseva T.O., & Britchenko I.H. (2013). Prohnozuvannya tendentsiy rozvytku rynku osvitnikh posluh Ukrayiny [Forecasting trends in the development of the Ukrainian educational services market]. *Zbirnyk naukovykh prats' Tavriys'koho derzhavnoho ahrotekhnolohichnoho universytetu (ekonomichni nauky)*, 3(23), 146-151 [in Ukrainian].
5. Semchuk ZH.V. (2016). Instrumentariy sotsial'no-ekonomicheskogo razvitiya obrazovatel'nykh uslug predpriyatiy v usloviyakh povyshennogo riska v sisteme obespecheniya vysokogo kachestva zhizni [The

toolkit of social and economic development of educational services of the enterprises in the conditions of the raised risk in system of maintenance of a high quality of life]. *Problemi yekonomiki*, 2, 117-122 [in Russian].

6. Titar O.A. (2009). Faktory formirovaniya institutsional'noy spetsifiki obrazovatel'noy sfery Ukrainy [Factors shaping the institutional specifics of the educational sphere in Ukraine]. *Yekonomichniy prostir: Zbirka naukovikh prats'*, 25, 305-316 [in Russian].

7. Pro zahal'nu serednyu osvitu: Zakon Ukrayiny zi zminy vid 19.04.2016 [About general secondary education: Law of Ukraine of 19.04.2016] (2016). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Supreme Council of Ukraine*, 22 [in Ukrainian].

8. Hubík, S. (1997). Mass Bricolage as a Source of Alternative Education. *Czech Sociological Review*, 1, 57 – 71. [in English].

9. Levi-Strauss, C. (1968). *The Savage Mind*. London: Weidenfeld and Nicolson, 53. [in English].

10. Yes'man I. V. (2014). Pedahohichna osvita bat'kiv yak skladova nauky pro simeyne vykhovannya [Pedagogical education of parents as a component of the science of family education]. *Pedahohichnyy al'manakh*, 21, 32-36 [in Ukrainian].

И.А. Ахновская, доцент
ДонНУ имени Василя Стуса

РЕГУЛИРОВАНИЕ РЫНКА СЕМЕЙНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В УКРАИНЕ

В статье разработан механизм повышения качества семейного образования в Украине. Охарактеризовано современное состояние семейного образования и сформулированы рекомендации по совершенствованию его качества. Раскрыта необходимость совершенствования финансирования образования на основе сочетания государственных и частных ресурсов. Приведены практики сочетания рыночных и государственных механизмов регулирования. Определено, что направления и динамика развития системы образования в каждой стране определяются государственной регуляторной политикой, конкретными приоритетами и целями, которые должны быть связаны с образованием в семье.

Ключевые слова: образование, семейное образование, качество образовательных услуг, образовательные услуги, система образования в Украине.

Akhnovska Inna, PhD in Economy, Associate Professor
Vasyl Stus Donetsk National University, Vinnytsia, Ukraine.

IMPROVING THE MARKET OF FAMILY EDUCATION IN UKRAINE

In the article the mechanism of improvement of quality of family education is developed. The basic trends in the education market of Ukraine are considered and studied the problems of its operation investigated. The main function of education is to produce appropriate educational services, which in turn will create a unique labor resource of relevant specialization. Therefore, the study of issues related to the development and implementation of new systems or technology makes learning relevant. The current state of education is characterized and recommendations for its improvement are formulated. There are considered the place regulation of the main functions of management education system. There are revealed the need to improve education funding through a combination of public and private resources. There are the existing practices and the market value of government regulatory mechanisms. There are considered determined that the trends and dynamics of the education system in each country are determined by state regulatory policy, priorities and specific objectives, which in turn should be connected with the family education. The article uses such methods of study as methods of analysis and synthesis, induction and deduction, dialectical method of study and method of quantitative analysis.

Key words: education, family education, quality of educational services, educational services, system of education in Ukraine.